Homilie Rerum Novarum 2016

Rerum Novarum, die oude wereldbrief van 125 jaar geleden, was de inspiratie en de start van onze christelijke, sociale werknemersbeweging. Met 'Rerum Novarum' – wat betekent 'nieuwe dingen' - leverde de kerk haar bijdrage aan 'de goede samenleving'. Zij pleitte voor: een rechtvaardig loon, het recht op eigendom, het recht op vereniging en solidariteit met de zwakkeren en de armen. Heel belangrijk was het inzicht dat rechtvaardigheid een structurele aanpak vraagt en dus niet herleid kan worden tot liefdadigheid van de ene mens voor de andere. Paus Leo's pleidooi voor vakorganisaties en de erkenning van afzonderlijke bewegingen van werknemers was niet alleen een vernieuwing binnen kerkelijke kringen maar ook ver daarbuiten. Het was toen bovendien ook een strategie om te vermijden dat de socialisten te invloedrijk werden. Paus Leo was zich zeer goed bewust van zijn centrumlinkse opstelling want aan een van zijn medewerkers zei hij: *"Misschien denk jij ook dat dit socialisme is, ik denk dat het puur christendom is".*

Een christen haalt zijn inspiratie bij Jezus en zijn 'evangelie', zijn 'goed nieuws' voor iedereen. Het goede nieuws op Hemelvaart is dat 'de hemel de aarde raakt'. Jezus belooft aan zijn vrienden en vriendinnen dat zij Gods Geest zullen ontvangen, de evangelist Lucas noemt het 'kracht van boven'. Vanuit die kracht moeten zij – en wij – het werk van Jezus voort zetten. Neen, wij moeten vandaag niet naar de hemel staren. We moeten de handen uit de mouwen steken op deze aarde opdat ze nu al een beetje hemel kan worden. Of om het met de boodschap van Beweging.net te zeggen: dan kan de wereld wat meer van iedereen worden.

Ik moet hier spontaan denken aan Annie. Zij is lid van de Welzijnsschakel in Brugge 'Us plekke' (ons plek). Annie vertelt over een gewoonte die zij heeft wanneer ze met de leden van hun Welzijnsschakel op stap gaat. Je kunt dan merken dat tijdens het wandelen door sommige deelnemers geregeld 'achterom' wordt gekeken. En daarbij hoor je dan af en toe de bekommernis klinken: *is iedereen mee, niemand vergeten!?*

Grandioos in al zijn eenvoud. Rerum Novarum vieren is steeds opnieuw alert zijn en je steeds opnieuw afvragen: *"Is iedereen mee, hebben we niemand vergeten, worden er geen mensen uitgesloten!?"*
Een godsdienst, een christelijk en sociaal geïnspireerd middenveld is niets waard zonder inzet voor rechtvaardigheid. Daarom is er decennia lang werk gemaakt van een solidair systeem van sociale bescherming waar we best trots op mogen zijn. Vele beroepskrachten en vrijwilligers creëren sterke opvangstructuren voor en warme ontmoetingen met kwetsbaren en mensen in armoede.

Via kritische participatie en gedreven betrokkenheid helpen we jong en oud kwalitatieve aansluiting vinden bij onze moderne samenleving.

Toen paus Franciscus onlangs op bezoek ging bij vluchtelingen op het Griekse eiland Lesbos, gaf één van de kinderen hem een tekening met een 'huilende zon'. Later vertelde de paus aan de journalisten dat toen bij hem de tranen in de ogen stonden. 'Een huilende zon', want net zoals het kind van de tekening, horen velen er niet bij. Er is nog heel wat werk aan de maatschappelijke winkel!

We zien bijvoorbeeld de kloof tussen arm en rijk groter worden.
Onze arbeidsmarkt wordt geconfronteerd met een ingrijpende globalisering, met de werkloosheid van jongeren en 50-plussers, met de uitdagingen van de robotisering. Velen zijn op zoek naar een kwalitatieve combinatie werk-gezin. Burn-out en depressie zijn de laatste vijftig jaar sterk toegenomen ondanks stijging van de materiële welvaart. Er is toenemende stress en het is drukker dan ooit op de bank bij de psychiater. We zien bovendien een sterke individualisering en een verlies aan solidariteit, er is vereenzaming en een verharding in onze samenleving. En het vluchtelingenthema zorgt voor veel ongerustheid bij de bevolking en voor kopzorgen bij de politici.

Neen, er is voor velen op deze wereld geen 'lachende zon', de wereld is nog lang niet van iedereen. Juist daarom moet onze boodschap van solidariteit en verbondenheid, van liefde voor rechtvaardigheid blijven klinken. Bovendien moet vandaag onze zorg voor de mens samengaan met een zorg voor het milieu "*om zowel de schreeuw van de aarde als die van de arme te horen".*

We moeten vermijden dat onze oorspronkelijke inspiratie een vage herinnering wordt, een spreekwoordelijk en in de volksmond klinkend 'rerum fanfarum'.
In onze snel evoluerende wereld moeten we telkens opnieuw zien, telkens opnieuw oordelen en reflecteren, en telkens opnieuw handelen. 125 jaar later blijft er die oproep om verder te bouwen aan een sociale, leefbare wereld, en die omvat iedereen, niemand uitgesloten. Dat is de droom, het project, de uitdaging die onze bewegingsfamilie gaande houdt. We beseffen dat rechtvaardigheid en solidariteit nooit volledig zullen gerealiseerd zijn. Er ontstaan immers altijd nieuwe vormen en nieuwe structuren van onrechtvaardigheid en uitsluiting.

Ook vandaag en morgen kan de Bijbelse boodschap onze volgehouden inzet inspireren, want geen geloof in God zonder engagement voor het recht op een menswaardig bestaan en een leefbare planeet. Daarvoor werken we ook samen met andere levensovertuigingen vanuit een moedige dialoog, zonder angst voor diversiteit. Alleen via een gezamenlijke inzet kan onze aarde nu al een beetje hemel worden. De bundeling van alle positieve krachten maakt deze wereld – die de onze is – een beetje meer van iedereen !